Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de annunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 29. Braşovŭ, Lunĭ-Marţĭ, 9 (21) Februarie 1893.

Complesanţă Kulturegyletistă.

Braşovŭ, 8 Februarie v.

Unŭ profesorŭ de universitate maghiarŭ din Clujiu a fostŭ invitatŭ dilele trecute de către tinerimea română din Clujiu la concertulŭ datŭ de ea în favorulŭ „tinerilor lipsiţĭ de mijlóce la înscriere şi depunerea esamenelorŭ".

Deşi era unŭ „biletŭ de onóre", ce au credutŭ de cuviinţă a-i adresa tinerii românĭ, acestŭ domnŭ profesorŭ nu s'a sfiitŭ de a-lŭ retrimite prin postă, sciindŭ pe plicŭ cuvintele „Retour oláh kaszino".

Nimicŭ mai naturalŭ, decâtŭ că tinerii noştri n'au pututŭ sĕ sufere în tăcere acestŭ afrontŭ ne mai pomenitŭ între ómenĭ, carĭ se pretindŭ a face parte din societatea cultă. De aceea comitetulŭ arangiatorŭ alŭ concertului românŭ a publicatŭ în „Ellenzék" dela 15 l. c. o comunicare, în care se descrie scurtŭ casulŭ, cum s'a petrecutŭ şi se adaogă cuvintele: Judecata asupra acestei procederĭ o încredemŭ publicului!

Palma acésta morală dată profesorului din cestiune, cu numele Dr. Rozsahegyi, a fostŭ adêncŭ resimţită din parte-i şi din partea amicilorŭ sĕi, căcĭ aruncă o lumină prea caracteristică asupra personalităţii profesorului maghiar. Dér în locŭ sĕ-şĭ recunóscă greşéla şi sĕ caute a-o îndrepta într'unŭ modŭ séu altulŭ, amintitulŭ profesorŭ devine agresivŭ şi acusă pe tinerime, că atuncĭ când a vrutŭ sĕ-lŭ distingă c'unŭ biletŭ de onóre, l'a provocatŭ, căcĭ elŭ este „magyar ember" şi biletulŭ de învitare a fostŭ tipăritŭ *numai în limba română.*

Nu voimŭ sĕ cercetămŭ, că óre nu cumva d-lŭ Dr. Rozsahegyi s'a numitŭ odinióră, elŭ însuşĭ séu din părinţĭ, Rosenberg, şi voimŭ sĕ-i credemŭ pe cuvêntŭ, că este „magyar ember", néoşŭ şi plinŭ de focŭ. Vremŭ sĕ scimŭ, însĕ cu ce dreptŭ unŭ „magyar ember", care trăiesce în Clujiu, fosta capitală a Ardélului în cea mai mare parte românéscŭ, capitala unui comitatŭ locuitŭ aprópe cu desĕvîrşire numai de Românĭ, póte privi o provocaţiune într'o învitare română la o petrecere română? Orĭ dóră s'ar puté răzima unŭ astfelŭ de „dreptŭ" pe legile esistente unguresci privitóre la libertatea individuală, la naţionalităţĭ, biserică etc?

D-lŭ Dr. Rozsahegyi se vede că însuşĭ recunósce în interiorulŭ sĕu, că, abstragêndŭ dela îndatoririle, ce le are unŭ omŭ cultŭ faţă cu societatea în genere, nicĭ ca „magyar ember" nu 'şĭ póte justifica procederea din punctulŭ de vedere alŭ dreptului şi alŭ bunei cuviinţe — căcĭ se încurcă în pretexte de nimicŭ, că tinerii românĭ arŭ fi voitŭ sĕ demonstreze prin biletulŭ românŭ esclusivitatea lorŭ, nisuinţele lorŭ particulariste etc.

Ba mai multŭ. D-sa a apelatŭ la sprijinulŭ redactorului-şefŭ alŭ diarului „Ellenzek" Bartha Miklos, care este deputatŭ la Peşta, şi l'a şi primitŭ. Dér în locŭ de a'lŭ scóte din perplesitate, d-lŭ Bartha ilŭ cufundă şi mai multŭ pretindêndŭ, într'o scrisóre adresată diarului sĕu, că d-lŭ Rozsahegyi a procedatŭ fórte corectŭ şi ca omŭ cultŭ şi ca „magyar ember" şi ca bărbatŭ cu chiămare publică în viéţa de statŭ, pentru că în tóte aceste trei calităţĭ ale sale elŭ a documentatŭ ura sa nemărginită faţă cu elementulŭ românŭ şi cu desvoltarea lui culturală.

Ii suntemŭ recunoscĕtorĭ d-lui Bartha Miklos, care ca archişovinistŭ oposiţionalŭ s'a distinsŭ totdéuna (prin francheţa sa, că ne arată adevĕratele motive, ce, după d-sa, au trebuitŭ sĕ conducă pe profesorulŭ de universitate clujianŭ.

Ca omŭ „deplinŭ cultŭ" — ne spune d-lŭ Bartha — profesorulŭ maghiarŭ din Clujiu n'a pututŭ sĕ-şĭ petrécă cu ómenĭ pe jumĕtate sĕlbaticĭ cum suntŭ Românii, carĭ dau concerte; ca „magyar ember" n'a pututŭ sĕ mérgă la unŭ „concertŭ românŭ", căcĭ dóră concertiştii românĭ nu potŭ pretinde ca la clădirea culturei române „maghiar emberii" sĕ fiă măgarii carĭ sĕ care povara în spate; ca profesorŭ de universitate în fine şi-a înţelesŭ posiţia asemenea bine, — adauge Bartha — pentru că era datorŭ ca pentru apĕrarea culturii maghiare sĕ arate dispreţŭ şi ură faţă cu cultura română.

Cei ce arŭ crede că facemŭ glumă şi că unŭ deputatŭ alŭ „naţiei culte", care vrea sĕ civiliseze Orientulŭ, nu póte vorbi astfelŭ, sĕ bine-voéscă a ceti scrisórea ce-o publicămŭ mai la vale împreună cu aceea a profesorului Rozsahegyi.

Se va convinge fiă-care din aceste enunciaţiunĭ până la ce gradŭ a ajunsŭ la noi bóla şovinismului obraznicŭ şi violentŭ şi câtŭ de departe ameninţă a mai ajunge décă nu i-se va pune stavilă într'unŭ modŭ séu altulŭ.

Câtŭ pentru multŭ duşmănita şi prigonita nóstră tinerime, aceste documente ale „culturei depline" a unorŭ „magyar emberĭ" purĭ şoviniştĭ, îĭ vorŭ servi, suntemŭ sigurĭ, de învĕţătură, ca în viitorŭ sĕ nu-i mai îngrămădéscă cu atâta omeniă, ci sĕ fiă şi ei esclusiviştĭ faţă cu esclusiviştii.

CRONICA POLITICĂ.

— 8 (20) Februarie.

Sub titlulŭ **„independenţa naţiunei maghiare"** deputatulŭ sĕcuiu Gustav *Beksics* a scosŭ o broşură în care tractéză independenţa naţiunei maghiare în statŭ în guvernarea esternă a bisericei. Broşura pune deosebitŭ pondŭ pe *Corpus juris* Ea constată, că constituţia maghiară stă pe basa drepturilorŭ date în virtutea cărora îşĭ eserciéză şi regele dreptulŭ de suveranŭ. Dér, dice Beksics, independenţa trebue sĕ se manifesteze şi în administraţia esternă a bisericei. A pune scaunulŭ papalŭ din Roma dreptŭ forulŭ esternŭ celŭ mai înaltŭ alŭ bisericei, „ar fi una din vătĕmările cele mai adêncĭ a drepturilorŭ regelui nostru apostolicŭ şi a suveranităţii naţiunei." Décă sântulŭ scaunŭ din Roma ar fi în ţéra nóstră suveranŭ şi afară de marginile dogmei, atuncĭ în genere, nu mai are înţelesŭ suveranitatea Ungariei. Acésta însĕ a apĕrat'o totdéuna însăşĭ preoţimea maghiară faţă cu Roma, şi fără îndoielă că va apĕra-o şi pe viitorŭ. In cerculŭ acesta se învêrte şi dreptulŭ de patronagiu alŭ Majestăţii Sale. Dér şi dreptulŭ mai înaltŭ de patronagiu este unŭ dreptŭ de statŭ, la care regele nu póte renunţa în modŭ validŭ, fără de a nu asculta voinţa naţiunei. Dreptulŭ acesta alŭ regelui însĕ este unŭ dreptŭ alŭ statului „*maghiarŭ*" şi naţionalŭ, aşa déră nu este unŭ dreptŭ comunŭ corónei unguresci şi austriace. Dreptulŭ acesta nu încetéză de-a esista chiar şi când sfântulŭ scaunŭ l'ar detrage regelui. Beksics vorbesce apoi despre autonomia catolică dicêndŭ, că e posibilă, ba chiar necesară. Ea însĕ nu se póte estinde în contulŭ drepturilorŭ statului.

*

Diarulŭ italianŭ „Fanffulla" publică unŭ interwievŭ cu Crispi, în care acesta se pronunţă în contra atitudinei guvernului în afacerea băncei. Ceea ce privesce politica esternă dise Crispi: Nimenea, care iubesce Italia, nu se póte bucura de raporturile Italiei faţă de strĕinătate. Bugetulŭ alcătuitŭ în modŭ artificialŭ, creditulŭ sdruncinatŭ şi organisaţiunea puţinŭ solidă şi neterminată a armatei punŭ Italia într'unŭ raportŭ de *inferioritate*, care sĕ şi simte în relaţiunile cu strĕinătate.

*

Regatulŭ **Dahomey** până la Abcme a

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Celŭ din urmă osênditŭ.

Schiţă istorică de *Don Iosaphet*

In 2 Februarie 1710 întrégă Veneţia se afla în mare agitare. Nu era nicĭ o festivitate, nicĭ pe lagune, nicĭ pe minunata piaţă din San Marco, care sĕ fi pusŭ în mişcare mulţimea, nicĭ alegerea séu încoronarea unui doge, nicĭ intrarea triumfală a principilorŭ strĕinĭ, séu a unui comandantŭ victoriosŭ, ci o privelisce, care stêrnea compătimire, avea sĕ fiă oferitŭ poporului. — Căcĭ poporulŭ vrea sĕ audă lucrurĭ nouĕ, în nordŭ, ca şi în sudŭ, fiă aceste vesele séu înfricoşate.

Mai mare era îmbulzéla afară de cetate în apropierea insulei în trei colţurĭ Campo di Marte, loculŭ de astădĭ pentru esercitiu. Grupe de bĕrbaţĭ, femei şi copii se îngrămădeau spre colţulŭ stradelorŭ, umpleau uliţele, şi podurile; ferestrele şi coperişele erau pline de privitorĭ.

Toţĭ vorbeau despre crime şi pedepse, despre detailurile cele mai micĭ ale unei fărădelegĭ săvêrşite de curêndŭ, ai cărei autorĭ şi victime erau cunoscute fiăcăruia. Unulŭ se întrecea cu celalaltŭ în istorisirea astorfelŭ de fapte şi cita pe cutare şi cutare ca martorŭ. Aicĭ povestea unŭ marinajo bĕtrânŭ, ce i spusese cumĕtrulŭ sĕu dela judecătoriă; colo lăuda unŭ cetăţénŭ poliţia cea cuminte şi imparţialitatea judecĕtorilorŭ, pe când câteva femei erau de părere, că pedepsele suntŭ de lipsă pentru rĕufăcĕtorĭ, dér că tortura e detestabilă.

„Nu vorbiţĭ despre aceea ce nu pricepeţĭ!" strigă unŭ gondolierŭ cu pletele negre. „Şi păzi-ţi-ve de a critica legile puternicei republice, vi s'ar puté întêmpla neplăcerĭ!" adause unŭ paznicŭ orăşenescŭ din apropriere, cu o înfăţişare severă.

„Cartea legilorŭ este aicĭ şi trebue urmată! Unde am ajunge, décă mişeii n'ar fi pedepsiţĭ în modŭ esemplarŭ?"

Numai câţĭva 'lŭ aprobară, căcĭ Veneţianulŭ nu e crudŭ, e mai multŭ blândŭ şi cu inima bună. Oarele treceau, capetele şi fantasiile se aprindeau din ce în ce mai multŭ, orórea faţă de ucigaşŭ, compătimirea faţă de victimă se potenţau.

„O lună şi trei dile suntŭ, mai multe nu. Vĕ aduceţĭ aminte de acea diminéţă? Ce vreme afurisită, ce negură! Şi elŭ, cine scie, unde se afla în siguranţă şi şĭ rîdea în pumnĭ!"

„In siguranţă, heha! Astădĭ va sci, că óre a fostŭ sigurŭ."

„Câtŭ bine i-a făcutŭ, signor Paolo — vedeţĭ, ce va sĕ dică a face bine unorŭ ómenĭ. Elŭ a fostŭ osênditŭ ca tâlharŭ şi acela voia sĕ-lŭ ducă pe drumurĭ bune..."

„Unŭ prostŭ a fostŭ signor Paolo Putea sci, décă cineva —"

„Şi acéstă obrăznicie! A se ascunde în pălăria şi mantaua asasinatului, pentru ca sĕ pótă omorî şi pe sĕrmana Lucia!".

„Poverina! Signor Paolo e însuşĭ de vină la finea sa tragică, dér nenorocita!".

„Ar fi trebuitŭ sĕ-lŭ trimită, când aflase, cum stau lucrurile cu elŭ: că elŭ e unŭ tâlharŭ şi unŭ înşelătorŭ şi..."

„Poţĭ vorbi, ca sĕ'lŭ fi trimisŭ! Credeţĭ, că acela nu şĭ-ar fi rĕsbunatŭ?"

„Dér vorŭ trebui sĕ vină odată, e aprópe 3 óre!"

Aşa vorbea mulţimea, care crescea din ce în ce mai tare pe drumulŭ, pe care avea sĕ fiă delicventulŭ têrîtŭ de códa unui calŭ dela biserica Sf. Ioanŭ capŭ taiatŭ până la loculŭ de esecuţiune Campo Marte.

Deodată rĕsunară trâmbiţele şi bătăi surde de tobă. Unŭ momentŭ de linişte mormêntală — apoi începe din nou îmbulzéla şi îmbrâncirea. Unii voiau sĕ mérgă înainte, alţii înapoi. Ei nu mai aveau curagiulŭ sĕ privéscă scena înspăimântătóre. Unii îşĭ făceau locŭ cu forţa, ei năvăleau înainte, ca şi când ar fi voitŭ sĕ accelereze scena grozavă. Era curiositate séu crudime? Nicĭ ei nu o sciau. In fondŭ aveau témă şi cu tóte acestea rĕmâneau — aşa este inima omenéscă!

In fine se apropiă convoiulŭ înfricoşatŭ: unŭ sgherno (călău) voinicŭ păşea înainte, ducêndŭ de căpăstru unŭ armăsarŭ giganticŭ. Spăriatŭ prin stri-

fost declarat ca posesiune francesă şi speranţele regelui Behanzin, ca se ajungă vreodată din nou pe tronulŭ adăpatŭ de sânge al regatului sĕu, au dispărutŭ. Nu i-a succesŭ ca se adune în jurulŭ sĕu o putere regulată; partisanii sĕi din Abome ce e dreptŭ au datŭ semne de viéţă, dér colonelul frances supus Gregoire. Insuşi Behanzin s'a adresatŭ cu propunerĭ către generalulŭ Dodds. Elŭ voia sĕ se retragă în Whyddah, oraşŭ însemnatŭ litoralŭ, dér acéstă propunere nu a fostŭ primită de Francia. Deja acéstă hotărîre a regelui arată, că şi-a perdutŭ încrederea Fetişilorŭ ţĕrei sale, căcĭ unui rege alŭ Dahomeyului nu-i era permisŭ a vedea mare. Rolulŭ sĕu acum este terminatŭ; cu elŭ disparŭ jertfele sângerose de ómenĭ, armatele de amazóne, negoţulŭ cu sclavĭ şi cultulŭ şerpilorŭ. Francia cu marĭ jertfe a deschisŭ civilisaţiunei unŭ ţinutŭ estinsŭ.

„Inundaţiă de naţionalitate."

Sub acestŭ titlu publică fóia apponyistă „Pesti Napló" dela 18 Februarie c. unŭ primŭ articolŭ, din care reproducemŭ următórele:

Clasele domnitóre şi guvernele nu bagă în sémă, cum se desvóltă în straturile de josŭ ale poporaţiunei ideile şi sentimentele, din carĭ rĕsarŭ evenimentele viitorului. Astfeliu au cădutŭ regĭ şi dinastii, singurŭ numai din causă, că nu au prevĕdutŭ revoluţiunile, ce se pregătiau şi ce se cuprindeau în întrigele politicei dela curte. Totŭ aşa aristocraţia şi-a perdutŭ influinţa, ce a eserciat'o seculĭ întregĭ, mai multŭ numai totŭ din asemenea motive, fiind-că n'a statŭ în curentŭ cu cele ce se petrecŭ şi a negligiatŭ şi desconsideratŭ societatea cea viguróse, care în noua epocă a devenitŭ mai bogată decâtŭ ea, mai învĕţată, mai muncitóre, mai bravă, mai numĕrósă şi mai puternică.

Astădĭ puterea de statŭ se cuprinde în birocraţiă şi parlamentarismŭ, şi miniştrii, împreună cu sutele de deputaţĭ şi cu miile de funcţionarĭ, esercitéză monopolulŭ politicŭ. Aceştia suntŭ cu totulŭ liniştiţĭ în credinţa, că fără de ei nu se póte întêmpla nimicŭ în lume. Dér acéstă putere de statŭ încă sufere de acelaşĭ neajunsŭ, nu ţine sémă de marele publicŭ, anume nu ţine sémă de acele masse preponderante ale poporaţiunei, carĭ încă nicĭ dreptŭ de alegere nu au, ci suntŭ numai ómenĭ, dér aceste milióne de ómenĭ au acelaşĭ sufletŭ omenescŭ, ca şi domnitorii; ei simtŭ, dorescŭ, tindŭ spre ceva şi voescŭ, ideile lorŭ suntŭ expuse la inundărĭ, prin carĭ ele îşĭ iau cursŭ ca şi cum s'ar afla între nisce alvii, şi décă dau de pedecĭ, ér puterea li-se măresce, erumpŭ cu tótă furia patimelorŭ omenescĭ. Pe lângă băgare de sémă, periculele se potŭ încungiura; dér décă bărbaţii de statŭ şi clasele, carĭ guvernéză, suntŭ nebăgătorĭ de sémă, se póte întêmpla în statŭ şi în societate aceea, ce se întêmplă în mările de médă-nópte, unde munţii de ghiaţă plutitorĭ, pe neobservate se topescŭ în partea din josŭ de apa mai caldă a mărei şi în urma acésta, perdêndu-şĭ echilibrulŭ, deodată se rĕstórnă.

De acestea ne aducemŭ aminte când ne cugetămŭ la mişcările de naţionalitate şi la cele socialiste, ce se ivescŭ în Ungaria. La aparinţă nu-i nicĭ unŭ periculŭ; décă tăcemŭ, totulŭ pare a fi liniştitŭ, icĭ-colo câte-unŭ incidentŭ neînsĕmnatŭ, câte-unŭ preotŭ daco-românŭ agitatorŭ, séu câte-unŭ advocatŭ panslavistŭ, câte-o broşură volantă anti-maghiară, câţĭ-va articulĭ înjurătorĭ prin diare, câteva societăţĭ de petrecere orĭ adunărĭ de poporŭ, în carĭ se ţinŭ vorbirĭ sub supraveghiare poliţienéscă, câte-o pertractare înaintea curţii cu juraţĭ, séu vre-unŭ neinsemnatŭ procesŭ politicŭ înaintea tribunalului: tóte acestea cum ar puté sĕ periciliteze esistenţa Ungariei? Tóte acestea de sine considerate suntŭ nimicŭ, nicĭ la olaltă luate nu suntŭ multŭ, dér pericululŭ nu la suprafaţă se arată, ci de desuptŭ.

Ne gândimŭ mai alesŭ la ţinuturile locuite de naţionalităţĭ, căcĭ aicĭ găsimŭ periculŭ celŭ mai mare. Provină nemulţămirea poporului din orĭ-ce causă, fiă ea motivată, orĭ nu fiă, agitatorŭ de naţionalitate arată asupra statului maghiarŭ şi asupra d-lorŭ maghiarĭ şi-i dicŭ poporului, că aceştia pórtă tótă vina....

Tisza Kalman se lăudase dăunădĭ cu politica lui de naţionalitate, dicêndŭ că elŭ mai bine a sciutŭ tracta cu agitatorii de naţionalitate. Tarpuiniu a rătezatŭ capetele câtorva fire de macŭ, ce erau mai înalte. Acésta a făcut'o şi Tisza Kalman, dér rădĕcina rĕului elŭ n'a exterminat'o, elŭ a lăsatŭ sĕ se estindă agitaţiunea de naţionalitate şi s'a şi estinsŭ precum se estinde iérba (păişulŭ) în pămêntulŭ rĕu aratŭ. Acum însă se rĕsbună, căcĭ pretutindenea semĕnătura se umple cu buruienĭ.

După acestea fóia apponyistă se provócă la casulŭ petrecutŭ în adunarea comitatensă dela Pojunŭ, despre care facemŭ amintire în altŭ locŭ alŭ fóiei nóstre; dice, că emigranţii slovacĭ, carĭ se reîntorcŭ din America, găsescŭ o mare deosebire între stările uşóre de acolo şi între greutăţile de aicĭ, dér nu sciu sĕ ţină sémă, că acestea provinŭ din militarismŭ etc., ci tótă vina o punŭ pe Maghiarĭ şi agită pe confraţii lorŭ slovacĭ în contra acestora. In potriva acestui soiu de agitaţiune, dice în fine fóia apponyistă, „statulŭ unguroscŭ nu se póte apĕra cu ajutorulŭ gendarmilorŭ şi alŭ tribunalelorŭ, ci numai prin bunăstare, dreptate, ordine şi umanitate".

De drepturĭ naţionale şi de limbă, vedĭ bine, şovinista fóiă nu vré sĕ scie nimicŭ, ci totulŭ crede că s'ar puté aplana, *décă s'ar reforma instituţiunile de statŭ şi spiritulŭ de guvernare.* In ce sensŭ înţelege fóia apponyistă acéstă „reformă", o scimŭ din repeţitele declaraţiunĭ ale şefului ei Apponyi.

SCIRILE DILEI.

— 8 (20) Februarie.

Alegerea de Metropolitŭ. Ministrulŭ Csaky a notificatŭ vicarului capitularŭ din Blaşiu modalităţile, după carĭ a stabilitŭ sĕ se procédă la alegerea noului metropolitŭ, ce se va sĕvîrşĭ la 16 Aprilie n. c. După aceste modalităţĭ, archidiecesa Blaşiului nu va fi representată la alegere după cele 39 de protopopiate, câte erau pe timpulŭ alegerei rĕposatului metropolitŭ, ci numai după cele 32 protopopiate, câte suntŭ astădĭ, va sĕ dică numĕrulŭ voturilorŭ din archidiecesă este *in modŭ considerabilŭ redusŭ.*

—x—

Academia română a ţinutŭ Vinerĭ în 5 Februarie şedinţa publică, sub preşedinţa d-lui V. A. Urechiă. D. Tocilescu a făcutŭ o dare de sémă asupra săpăturilorŭ ce s'au făcutŭ în tómna anului 1892, lângă Adam-Clisi, la vechea „Tropaeum Trajan" D. Quintescu a cetitŭ apoi o nemerită adaptare după unŭ poetŭ germanŭ, a unui actŭ în versurĭ, destinată a serba sosirea în ţéră a principesei Maria a României. D. Urechiă a comunicatŭ o nouă şi importantă seriă de documente descoperite de d. C. Esarcu, ministrulŭ României la Roma.

—x—

„Panslavismulŭ în comitatulŭ Pojunului." Sub acestŭ titlu publică foile unguresci unŭ raportŭ cu privire la decursulŭ adunărei comitatense din comitatulŭ Pojunului, ce s'a ţinutŭ dilele acestea. In acea adunare, fişpanulŭ conte Zichy Iozsef dise, că în şcóla din Schweinsbach se face „agitaţiune panslavistă", elevii nu numai că nu învéţă unguresce, ci declaméză „versurĭ contrare statului" şi cântă „poesii panslaviste." — Inspectorulŭ de şcóle rĕspunse, că casulŭ dela Schweinsbach este unicŭ în felulŭ sĕu, învĕţătorulŭ puţinŭ scie unguresce, dér nu se póte delătura din postŭ, fiindŭ-că elŭ a fostŭ aplicatŭ înainte de aducerea actualei legĭ şcolare. — Bacsák Pal, observă, că actuala politică de naţionalitate a Maghiarilorŭ e păgubitóre fiindŭ prea blândă (sic!) Cestiunea de naţionalitate nu se póte resolva cu buna şi prin pactărĭ. Adunarea sĕ róge pe guvernŭ, ca s'o sfîrşéscă cu politica lui de naţionalitate de până acum şi sĕ dovedéscă, că statului unguroscŭ nu-i lipsesce puterea de a suprima agitaţiunile de naţionalitate. Trebue schimbată legea de naţionalitate (sic!) — Fişpanulŭ Zichy rĕspunse, că elŭ necondiţionatŭ subscrie tóte cele dise aci de Bacsák. S'a mai disŭ, că în oraşulŭ Modor, de pe teritoriulŭ acestui comitatŭ, s'a ţinutŭ o adunare sub cuvêntŭ de a protesta în contra căsĕtoriei civile, pe când în faptă în adunare s'a făcutŭ „panslavismŭ." Fişpanulŭ a ordonatŭ cercetare. De-asemenea s'a ordonatŭ şi confiscarea unorŭ broşurĭ „panslaviste" venite din America şi rĕspândite printre poporulŭ slovacŭ. Comedia acésta „patriotică" se va continua într'o nouă şedinţă a adunărei comitatense, ce va urma dilele acestea.

—x—

Crescerea Dunării. Curiositatea Vienesilorŭ e viu escitată de câte-va dile prin aspectulŭ ce presintă Dunărea, în urma desgheţului din ultimele dile. Sloiurĭ marĭ de ghiaţă luate de curentulŭ fluviului se grămădescŭ pe ghiaţa încă resistentă, care acopere Praterulŭ. Bolta asta enormă a atinsŭ deja o înălţime de celŭ puţinŭ 4 metrii. Pe alte puncte ale Dunării, precum e la Komorn şi Budapesta, s'a produsŭ acelaşĭ fenomenŭ.

—x—

Consiliu militarŭ austriacŭ. Din Viena se anunţă, că în 17 Februarie s'a ţinutŭ acolo, sub preşedinţa archiducelui Albrecht, unŭ consiliu militarŭ. După terminarea acestuia archiducele Albrecht s'a dusŭ imediatŭ la Maiestatea Sa monarchulŭ.

—x—

Fabrică română de vagóne şi de locomotive. „Curierului Fin." din Bucuresci se scrie din Berlinŭ, că unŭ grupŭ de capitalişti specialişti se pregătescŭ sĕ propue guvernului românŭ înfiinţarea în ţéră a unei marĭ uzine pentru fabricarea de vagóne, de locomotive, de raliurĭ de oţelŭ şi de totŭ felulŭ de materialurĭ de drumŭ de ferŭ. Uzina acésta s'ar instala cu unŭ capitalŭ de 50 milióne, şi după tóte calculele făcute, ea ar puté procura statului totŭ materialulŭ trebuitorŭ drumurilorŭ de ferŭ în condiţiunĭ calitative admirabile şi cu preţurĭ multŭ mai scădute decâtŭ cele ce se plătescŭ astădi.

—x—

Logodnă. Aflămŭ cu plăcere, că d-lŭ Ioanŭ *Russu Abrudeanulŭ*, colaboratorŭ la diarulŭ „Timpulŭ" din Bucuresci, s'a logoditŭ cu gentila d-şóră Elena *Andreiaşĭ*, fiica d-lui Gavriilŭ Andreiaşĭ, oficiantŭ superiorŭ în direcţiunea generală a poştelorŭ şi telegrafelorŭ din Bucuresci. — Adresămŭ tinerei părechĭ sincerile nóstre felicitărĭ.

—x—

Pregătirĭ pentru 1 Maiu. Lucrătorii francesi au începutŭ deja pregătirile pentru 1 Maiu viitorŭ. Din Parisŭ se anunţă, că comisiunea muncitorilorŭ, însărcinată cu organisarea manifestaţiei dela 1 Maiu, a decisŭ sĕ publice unŭ diarŭ specialŭ întitulatŭ „Le 1-er Mai" în care se vorŭ insera resoluţiile lorŭ.

—x—

Scire teatrală. D. Carol *Berla*, artistŭ în trupa teatrală a lui Berger, cunoscutŭ şi publicului localŭ, a fostŭ angagiatŭ la teatrulŭ orăşenescŭ din Graz, unulŭ dintre cele dintâiu teatre din monarchiă.

—x—

Petrecerea clubului muncitorilorŭ din locŭ, împreunată şi cu producţiune de cântărĭ şi două piese teatrale, ce s'a datŭ erĭ séră în sala dela „Hotelulŭ Nr. 1", a reuşitŭ fórte bine. „*Hai leliţă*" cântată de corulŭ bărbătescŭ alŭ membrilorŭ din clubŭ, a fostŭ însoţită de aplause meritate, ér piesa comică într'unŭ actŭ „*Vlăduţulŭ mamii*" a procuratŭ publicului o adevĕrată plăcere. Eroulŭ piesei a fostŭ d-lŭ N. *Jugănaru*, care şĭ-a predatŭ rolulŭ cu pricepere şi multŭ hazŭ; publiculŭ l'a aclamatŭ de repeţite-orĭ. Dintre celelalte producţiunĭ, bine a reuşitŭ monologulŭ „*Apfelstrudel*" predatŭ de d-lŭ I. *Nemeth* şi corulŭ mixtŭ alŭ membrilorŭ clubului. După producţiune a urmatŭ petrecere animată până în dorĭ de di.

—x—

Mortalitate în Braşvŭ. Din 5 până în 11 Februarie au muritŭ aicĭ 15 persóne şi adecă: 1 de difterită, 3 de tuberculosă, 1 de catarŭ de intestine, 1 de aprindere de plămânĭ, 1 prin sinucidere şi 8 de alte bóle. Prin urmare se vine pe 1000 locuitorĭ anualŭ: 23·0.

---

gătele şi sbieretele poporului, se împedecă calulŭ pe trotoarulŭ de pétră face săriturĭ nebune, lăsândŭ sarcina dela códă. Apoi îşĭ scutură sĕlbaticŭ lunga sa cómă, rotesce spăriosŭ ochii, se ridică în două picióre şi aruncă cu picióreIe spre omulŭ, pe care avea sĕ-lŭ sdrobéscă. Nenorocitulŭ, legatŭ cu piciorulŭ stângŭ de códa calului, e târâtŭ pe pămêntŭ. O singură sdranţă îlŭ învĕlesce, e plinŭ de noroiu şi de rănĭ, ochii sĕi rotescŭ desperaţĭ jurŭ împrejurŭ — elŭ scie sĕ cugete celŭ puţinŭ, că nimenea din mulţime n'are pentru elŭ ochĭ de compătimire. Elŭ se simte singurŭ, părăsitŭ de Dumnedeu şi de ómenĭ, singurŭ în frica şi tortura sa, singurŭ în faţa morţii înfricoşate pe rótă. Biciuitŭ, calulŭ sare spăriatŭ peste podurile drumului martiriului, roşu se coloréză pardoséla. O tăcere adêncă domnesce peste totŭ, întreruptă numai de tropotulŭ armăsarului — uitată este crima, pe fiă-care faţă se putea ceti orórea şi compătimirea.

Convoiulŭ se apropiă de biserica San Pantaleone. Câţĭ-va paşĭ încă şi elŭ trebue sĕ trécă érăşĭ peste o punte înaltă şi lungă, Ponte di San Pantaleone.

O femeiă din poporŭ sta încă sub pórta casei sale; pe faţa ei tristă se putea cetì gróza şi compătimirea. Deja călĕulŭ mâna calulŭ mai tare — când deodată repede ca fulgerulŭ alergă femeia în casă şi apoi apare érăşĭ în stradă cu o perină în mânĭ. Intr'o clipită străbate ea prin mulţime şi aruncă cu o mână sigură perina pe treptele de josŭ ale punţii. Mulţimea imensă vĕduse şi înţelese dovada acésta a unei inimĭ nobile de femeiă — nimenea nu cuteza sĕ dică ceva. Ea înţelese! Căcĭ îndată o altă femeiă îşĭ ia şalulŭ de pe umerĭ, îlŭ îndoiesce în grabă şi-lŭ pune pe a doua scară. Acesta era semnulŭ spre lupta compătimirei, o luptă nobilă, care odinióră se vĕduse pe stradele Veneţiei. Spre lupta: cine e mai multŭ „omŭ"! Unulŭ se apropiă cu îndrăsnélă aştéptă, până când corpulŭ nenorocitului este têrîtŭ peste perină, pentru ca apoi sé o ridice şi sĕ o pună érăşĭ — altulŭ fugea în casă şi apărea cu o plapomă. Călăii priveau uimiţĭ. Sĕ sufere ei óre, ca esecutărei sentinţei sĕ i-se pună în cale o piedecă — óre şi pe ei îi cuprinse emoţiunea generală?

Sciu numai atâtŭ, că ei lăsară mulţimea sĕ lucre după cum voia. Cum ar fi şi pututŭ face altmintrelea? Opiniunea publică se schimbase, numai domnia recea apatiă séu lăcomia crudă după supliciulŭ unui osânditŭ la rótă — „filantropia" schimbase inimele! Nu numai podulŭ, ci drumulŭ întregŭ fù acoperitŭ cu covóre, ţóle etc. puse de femei cu inima bună. Era o privelişte, cum rarŭ se mai vĕduse; era victoria „umanităţii" în omŭ! Óre acestŭ actŭ mişcase pe criminalŭ? Oare se căia elŭ, pe care nu lŭ mişcase nicĭ cuvintele judecătorilorŭ, nicĭ străşnicia pedepsei? Cine putea sĕ o spună? Póte era prea târdiu, deórece nenorocitulŭ, fără conscienţă de sine, nu simţea cum unŭ poporŭ umanŭ îi arătase lui, pĕcătosulŭ, compătimire.

Dér — fiă acéstă esprimare nobilă a inimei unei mulţimĭ la începutŭ neînduplecate, fiă progresulŭ civilisaţiunei: Giovanni Piantello fù celŭ din urmă care a fostŭ osânditŭ la mórte pe rótă în ţinutulŭ republicei venetiane. U.

Satisfacemŭ cu plăcerea rugării ce ni-o adreséză d-lŭ. *V. Babeşŭ* de a da locŭ următórelorŭ rândurĭ:

Budapesta, 5 (15) Faurŭ 1893.

Subsemnatulŭ, lipsindŭ pe la începutulŭ anului. lungŭ timpŭ d'acasă, împedecatŭ apoi prin multe grave împrejurărĭ, abia acum într'unŭ târdiu am pututŭ lua cunoscinţă de felicitările cele multe, ce mi se trimiseră de prin tóte părţile. Imĭ facŭ deci datorinţa, când viu a-mĭ scusa întârdiarea esprimêndu-mĭ pe acéstă cale mulţămirea şi resalutarea către toţĭ salutătorii mei, specialŭ către d-nii amicĭ şi colegĭ dela Academiă, peste totŭ din Bucurescĭ şi din România.

V. Babeşŭ.

„Retour oláh kaszinó".

Sub titlulŭ acesta publică „Ellenzék" dela 18 Febr. a. c. enunciaţiunile, de carĭ vorbimŭ în articululŭ nostru primŭ de aḑĭ. Eată-le:

Iubite amice! In nr. dela 15 Febr. alŭ lui „Ellenzek", ce apare sub redactarea ta, „comitetulŭ arangiatorŭ alŭ concertului românŭ" se plânge, că învitarea la concertŭ dimpreună cu biletulŭ adresatŭ profesorului de universitate Dr. Rozsahegyi Aladár, s'a retrimisŭ sub adresa „retour oláh kaszino"—şi judecata asupra acestei proceduri o încrede publicului.

Eu însĕ, ca unŭ membru micŭ şi ca o parte constitutivă a publicului mare, corĕspundŭ încredinţării şi—ĕtă judecŭ.

Dr. Rozsahegyi, ca omŭ cultŭ, ca Maghiarŭ, ca unŭ bărbatŭ, care are una din cele mai înalte chiămărĭ în viaţa nóstră de statŭ — *a lucratŭ pe deplinŭ corectŭ*, fiindcă:

Ca omŭ cultŭ póte cunósce, şi de bună sémă şi cunósce concertŭ „istoricŭ" cum e d. e. a lui Iuliu Kaldy — concertŭ „simfonicŭ" cum e d. e. cyclulŭ-Beethoven — concertŭ „clasicŭ", la care se cântă numai bucăţĭ clasice de ale lui Bach — Gluck — Haydn — Mozart, dér nu póte cunósce concertŭ „românŭ", şi de bună sémă nicĭ nu cunósce. O astfelŭ de numire — décă n'are nicĭ o tendinţă — nu se póte concepe, decâtŭ în mintea óm-nilorŭ neculţĭ, şi eu nu mĕ mirŭ, din contră aprobezŭ, că omŭ pe deplinŭ cultŭ nu merge în societatea semiculţilorŭ. Décă însĕ numirea e cu tendinţă făcută, atuncĭ elŭ nu póte merge acolo, *ca Maghiarŭ.* Cu ce dreptŭ şi cu ce motivŭ sĕ sacţioneze, prin interesarea şi presenţa sa, unŭ Maghiarŭ, tendinţele culturale separatistice din Ungaria? Societatea maghiară a înfiinţatŭ destule instituţii culturale, precum suntŭ Academia, societatea Kisfaludy etc. fără ajutorŭ valahŭ. Datorinţa Maghiarului nu póte sĕ trécă de-aicĭ pe altŭ terenŭ, decâtŭ sĕ spriginéscă instituţiile de cultură maghiare prin autoritatea şi puterea sa morală şi materială. Concertiştii „românĭ" sĕ nu pcftéscă o astfelŭ de gugumăniă ca la edificarea culturei române, Maghiarii sĕ fiă măgarii, carĭ cară apă. Poftéscă şi sĕvêrşéscă ei acéstă problemă.

In fine Dr. Rozsahegyi a lucratŭ conformŭ posiţiunei sale de profesorŭ. In viaţa de statŭ maghiară nu este o singură posiţiă — chiar nicĭ posiţiunea de ministru — dela care amŭ aştepta cu mai multŭ dreptŭ, ca dela profesorii de universitate, ca sĕ se siléscă cu fapta, cu vorba, în scrisŭ şi în simţĕminte, pe totŭ pasulŭ, a câştiga espresiune pregnantă esistenţei statului maghiarŭ. Orĭ care altă posiţiune póte avé consideraţiile ei, dér unŭ profesorŭ universitarŭ nu se póte tocmi, fiindcă elŭ stă pe vîrfulŭ celŭ mai înaltŭ alŭ culturei maghiare şi fiind-că elŭ ţine în mâna sa viitorulŭ Ungariei. Décă déră mai mulţĭ dintre profesorĭ au şi contribuitŭ la concertulŭ „românŭ": aceştia séu nu-şĭ înţelegŭ posiţiunea, séu o înţelegŭ greşitŭ, séu tractéză cu uşurătate datorinţele postului, ce li-s'a încredinţatŭ. Décă însĕ d-lŭ profesorŭ Dr. Rozsahegyi a retrimisŭ învitarea, elŭ n'a făcutŭ alta decâtŭ a datŭ mărturiă, că işĭ pórtă însemnata sa funcţiune cu patriotitismŭ şi că nicĭ pasivŭ nu vré sĕ ia parte la o mişcare atâtŭ de necóptă cum e concertulŭ românŭ.

Ĕtă aicĭ judecata mea. Au cerut'o. Aicĭ este.

Budapesta, 7 Febr.

Bartha Miklos.

Ĕtă şi întimpinarea profesorului Rozsahegyi:

Onorată Redacţiune! Pentru orientarea opiniei publice bine-voesce a publica următórele mele observărĭ la cele publicate în Nr. dela 15 l. c. cu subscrierea „comitetulŭ arangiatorŭ a concertului românŭ".

Am luatŭ epistola închisă şi desfăcêndu-o, după câtŭ m'am pututŭ folosi de cunoscinţa limbei francese şi latine, am putută sĕ vĕdŭ, că se află învitarea şi biletulŭ de onóre. Când într'unŭ oraşŭ maghiarŭ, ignorându-se cu totulŭ limba maghiară, se împartŭ învitărĭ pentru o întrunire publică, într'acésta eu nu potŭ vedé decâtŭ celŭ puţinŭ demonstraţia esclusivismului, şi décă o astfelŭ de învitare se trimite chiar Maghiarilorŭ, asta după mine este o provocare, care în casulŭ de faţă, făcêndu-se mai vĕdită prin aceea, că se alătură şi unŭ biletŭ de onóre, eu am voitŭ sĕ dau espresiune la aceea, că astfelŭ de tendinţe particularistice nu sprigineseŭ. Astfelŭ pe acelaşĭ plicŭ, fără porto postalŭ, am retrimisŭ învitarea la loculŭ, ce l'am pututŭ ceti dreptŭ cancelariă a comitetului arangiatorŭ. Ajungerea la destinaţiă a scrisorii a justificatŭ ambe presupunerile mele. Cine a arangiatŭ petrecerĭ la care a chiămatŭ mulţime de publicŭ, acela scie, că este lucru de tóte ḑilele retrimiterea astorfelŭ de bilete. Eu respectezŭ părerea şi procedura altora, chiar şi a colegilorŭ mei profesorĭ, care se abate dela a mea, dér nu o împărtăşescŭ şi n'o urmezŭ, ci în casŭ analogŭ aşĭ face *numai* aşa, deşi sperŭ, că după cele întêmplate, voiu rĕmâné cruţatŭ de astfelŭ de siluire. Tendinţa, destulŭ de clară, de-a face cu faptulŭ acesta sĕ trécă la relaţia dintre profesorŭ şi elevŭ, faţă cu mine şi-a greşitŭ ţinta. In comisiunea esaminatóre m'am obicînuitŭ a califica pe candidaţĭ după capacitatea lorŭ personală şi pe basa cunoscinţelorŭ, ce au, dér cu rigórea, ce-mĭ impune consciinţa.. Dela principiulŭ acesta, se înţelege de sine, că nu mĕ va abate nime, cu atâtŭ mai puţinŭ arangiatorii unui concertŭ. Pentru acésta respingŭ hotărîtŭ amesteculŭ necompetentŭ în activitatea mea de profesorŭ şi cu tóte că considera ţiunĭ laterale nu mĕ vorŭ îndemna a înăspri acéstă rigóre — totuşĭ ele nu mĕ vorŭ îndemna nicĭ la aceea, ca sĕ o scăḑecŭ.

Cluşiu, 18 Febr. 1893.

Dr. Rozsahegyi,
prof. de univ.

Apelŭ literarŭ.

Adunarea şi publicarea literaturei poporane române a luatŭ în anii din urmă unŭ avêntŭ îmbucurătorŭ.

Nu e mai nicĭ o fóie politică, şi cu atâtŭ mai puţinŭ una literară, în care sĕ nu sĕ publice câte una altă din literatura poporană.

Ba, anulŭ trecutŭ s'a înfiinţatŭ în Fălticenĭ o revistă întitulată „Şeḑĕtórea", care se ocupă anume numai cu publicarea literaturei poporane.

Pe lângă acésta, totŭ în anii din urmă, au apărutŭ încă şi vr'o câte-va colecţiunĭ fórte interesante de poesii şi povestĭ, precum şi vr'o câte-va studii asupra datinelorŭ şi credinţelorŭ.

Nimene însĕ până acum nu şi-a datŭ silinţa de a aduna toţĭ terminii technicĭ, cu carĭ îndatinéză poporulŭ însuşĭ a-şĭ numi diversele sale producţiunĭ literare, şi a i publica apoi, spre sciinţa generală, într'o colecţiune separată, ci fiă-care culegetorŭ s'a mulţumitŭ mai multŭ séu mai puţinŭ cu terminii séu numirile, ce i-sau părutŭ, că ar fi mai rĕspândite şi mai usitate, séu a adoptatŭ nisce terminĭ streinĭ luaţĭ din limba latină, italiană séu cea francesă, fără a sta multŭ pe gândurĭ orĭ de terminii respectivĭ corespundŭ cuprinsului, întitulatŭ priutrînşii şi fără de a se interesa mai de aprópe orĭ de nu s'ar afla în sînulŭ poporului alţĭ terminĭ cu multŭ mai corĕspundĕtorĭ.

Sunt decĭ de părere, că a sositŭ timpulŭ sĕ ne interesămŭ mai de aprópe şi despre acésta, căcĭ eu nu credŭ. ca poporulŭ, care are o literatură atâtŭ de bogată, de variată şi de frumósă, sĕ nu aibă şi terminĭ anumiţĭ pentru fiă-care specie din literatura sa.

Dreptŭ aceea îmĭ iau libertatea a mĕ adresa prin apelulŭ de faţă, către onorata inteligenţă română din tóte provinciile atâtŭ din Austro-Ungaria câtŭ şi din România, şi cu deosebire către preoţii, învĕţătorii, învĕţătoriţele, primarii, notarii şi cantorii bisericescĭ, precum şi către toţĭ ceilalţĭ cărturarĭ de pe la sate, carĭ au ocasiune de-a veni mai adese orĭ în atingere cu poporulŭ, ca sĕ binevoéscă a rĕspunde câtŭ sĕ póte mai pe largŭ şi mai resveditŭ la fiă-care din întrebările, ce urméză mai la vale.

Scopulŭ acestorŭ întrebărĭ este, ca prin rĕspunsurile, ce le voiu căpĕta, sĕ potŭ mai uşorŭ şi mai de grabă ajunge la cunoscinţa tuturorŭ terminilorŭ poporalĭ, pe carĭ voiescŭ apoi a-i publica într'unŭ opŭ de sine stătătorŭ dimpreună cu tóte esplicările şi esemplele ce sperŭ că mi-se vorŭ trimite.

Intrebările din cestiune suntŭ următórele:

1) Cântecŭ pl. cântece. Inţelege poporulŭ sub cuvêntulŭ acesta tóte poesiile poporale, care se cântă, orĭ numai unele dintre dênsele? — Carĭ poesii poporale se numescŭ mai cu sémă cântece? — Carĭ suntŭ deminutivele acestui cuvêntŭ şi ce se înţelege sub fiă-carele? — Cum se numescŭ aceia, carĭ sciu mai multe şi mai frumóse cântece? — Cine a inventatŭ cântecululŭ?

2) Carĭ poesii anume le numesce poporulŭ „Cântece bĕtrânescĭ": cele ce le cântă numai bĕtrânii în societatea celorŭ căsĕtoriţĭ, a bĕtrânilorŭ, orĭ cele ce le-a apucatŭ din bĕtrânĭ, din moşĭ-strămoşĭ, a cărorŭ origine este séu se presupune a fi fórte vechiă?

3) Face poporulŭ óreşĭ-care deosebire între cântecile bĕtrânescĭ şi între cele ce unii dintre culegĕtorii lorŭ de până acum au îndatinatŭ a le numi balade?

4) Cum numesce în genere poporulŭ poesiile sale cele epice, bunăóră cele despre Novăcescĭ, usitate mai cu sémă în Banatŭ şi Transilvania, séu cele despre diferiţii domnitorĭ şi haiducĭ românĭ, carĭ provinŭ pretutindenea în tóte provinciile?

(Va urma.)

Dela Reuniunea femeilorŭ române pentru ajutorarea vĕduvelorŭ săruce din Braşovŭ şi Săcele.

Scopulŭ umanitarŭ alŭ Reuniunei nóstre a trebuitŭ sĕ îndemne nu numai pe fiă-care femeiă română, ci întrégă societate românéscă de aicĭ, ca sĕ dea obolulŭ sĕu cuvenitŭ. Numai astfelŭ Reuniunea póte sĕ lucre în modŭ mulţămitorŭ. Şi când societatea românéscă, în mijloculŭ căreia lucră acéstă Reuniune, desvóltă interesulŭ recerutŭ, probéză tot de-odată sentimente de mai înaltă calitate. Raportulŭ, care urméză, este o dovadă.

Cu începutulŭ acestui anŭ înregistrarămŭ, ca nouĕ membre, pe Stim. dómne Ana I. Secăreanŭ, ca membră fundatóre, ér ca membre ordinare: T. Bĕrsanŭ şi Maria Negusŭ (Dârste), Maria Bĕrsanŭ, R. Odorŭ, Dominicŭ Pascu, Paraschiva Onciou; N. Jugănarŭ, Val. Căciulă, (Turcheşiu); Aurora G. Babeşiu, Eleonora E. Gaborŭ, Maria V. Moţoiu, Eufrosina Urdea (Cernatŭ), Maria Dorca, Iuliana Dogariu, Maria V. Popea, Valeria Gâvruşŭ, Eufrosina V. Roşculeţŭ, Maria G. Mandai, Reveica Şeitan, Maria N. Pană, N. Gologanŭ, Maria Ciuta, Sofia I. Bodeanŭ, Maria D. Peteu, Maria I. Paltănea, Elena Verdea, Eufrosina Manole, N. Sassu, Istina V. Manole, Maria O. Banciu, Emilia G. Popa, Paraschiva R. Butu, Maria M. Butu (Satulungŭ.), Maria B. Găitanŭ (Bacifalău).—

Cu prilegiulŭ petrecerii arangiate de Reuniune, în preséra anului nou, s'au încasatŭ şi colectatŭ 416 fl. 85 cr.; din care sumă subtragêndu-se spesele de 139 fl. 58 cr., rĕmâne unŭ venitŭ curatŭ în favorulŭ Reuniunei de 277 fl. 27.

Cu suprasolvirĭ peste preţulŭ biletelorŭ cumpĕrate şi contribuirĭ benevole au sporitŭ fondulŭ d-nii: Zeno Mocsonyi de Foen 20 fl., Zoe Conţescu 7 fl., Em. Mihalovits 3 fl., Ioanŭ N. Bidu, K. Safrano, E. Safrano, Trandafirides, Emilia Sauciali, Elena Săbădeanu, Maria Alexi, Karais, Lemenyi, — cu câte 2 fl. Otilia N. Orghidanŭ 1 fl. 50 cr., G. B. Popp, H. Nemeş, Ioanides, Elena Blebea, Elena Mocanŭ, Maria Maximŭ, Gr. Birea, Lemenyi Ioanŭ jun., Kalenda şi Temesvári, — cu câte 1 fl.

Prin colecta d-lorŭ Victorŭ Popea (Satulungŭ) 5 fl., Ioanŭ Danŭ (Zêrnescĭ) 4 fl., Romulŭ Verzea (Satulungŭ) 10 fl., Aurora Perlea (Brăila) 20 francĭ, Aurelŭ Perlea (Galaţĭ) 10 francĭ Josivescu (Ploescĭ) 8 fl., d-na Stena Băloiu (Bârladŭ) 40 francĭ, George Găetanŭ (Brăila) 26 frc. Ioanŭ Popea (Brăila) 20 fr., Alecsie Eremiă (Brăila) 5 fl. şi Nicolau Traudaburu (Brăila) 3 fl.

Esprimămŭ mulţămită tuturorŭ acestorŭ sprigiuitorĭ ai Reuniunei nóstre.

Totŭ cu acéstă ocasiune esprimămŭ mulţămită şi comitetului arangiatorŭ, care ne-a oferitŭ sprigiuulŭ sĕu în modŭ vrednicŭ de laudă la arangiarea petrecerii.

Braşovŭ, 10 Febr. n. 1893.

Pentru comitetulŭ Reuniunei:

Maria Popea **Dr. Iosifŭ Blaga,**
secret. Reun.

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 19 Febr. Preşedintele congresului catolicŭ, ce se întrunesce la Oedenburg, Esterhazy, a adresatŭ monarchului o telegramă, în care ḑice, că se va lupta pentru Dumneḑeu, Rege, patriă, dér atacurile îndreptate în contra religiei le va combate.

Roma, 19 Febr. Serbările jubileului Papei s'au începutŭ aḑĭ cu mare pompă, luândŭ parte o mulţime imensă, care făcu ovaţiunĭ entusiastice Papei.

Literatură.

A apărutŭ:

In tipografia diecesană din Aradŭ a apărutŭ: **Legea de pensiune învĕţătoréscă**, tradusă şi esplicată de *Blasiu Codrénŭ*, învĕţătorŭ românŭ în San-Nicolau-micŭ (Kis-Szt. Miklos, p. u. Uj-Aradŭ). Formatŭ micŭ de 151 pag. Preţulŭ 1 fl. 5 cr. trimisŭ francatŭ. Cuprinsulŭ: Legea din an. 1875, legea din 1891; Regulamente, instrucţiunĭ şi ordinaţiunĭ ministeriali.

DIVERSE.

Din pensiuně. Profesóra: Eleno, spune'mĭ unŭ substantivŭ francesŭ, din care se póte face diminutivŭ, d. e. Marie Mariette. Elena: (după o óreçare gândire) homme, omelette.

Proprietarŭ **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

ABONAMENTE
la
„GAZETA TRANSILVANIEI"
Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . 3 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 6 fl. —
Pe unŭ anŭ . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ . . . . 10 fr.
Pe şése lunĭ . . . . 20 fr.
Pe unŭ anŭ . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe anŭ . . . . 2 fl. —
Pe şése lunĭ . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . 50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe anŭ . . . . 8 francĭ.
Pe şése lunĭ . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se facŭ mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate poştale.**

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arăta şi poşta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ
pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Octomvre 1892.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerată	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerată
Viena	10.00	8.05		2.15
Budapesta	8.25	1.55	5.50	9.15
Szolnok	11.38	4.14	9.22	11.19
P. Ladány	2.12	5.53	11.53	12.57
Oradea-mare	3.53	7.08	1.50	2.12
	4.—	7.15	2.24	2.19
Mezö-Telegd	4.30	7.43	3.03	2.49
Rév	5.22	8.18	3.46	3.26
Bratca	5.45		4.07	
Bucia	0.00	0.—		
Ciucia	6.31	9.07	4.53	4.17
Huedin	7.12	9.37	5.32	4.50
Stana	7.29		5.48	
Aghiriş	7.49		6.08	
Gârbău	8.01		6.24	
Nădĕşel	8.14		6.39	5.42
Cluşiu	8.29	10.37	6.59	5.55
	8.46	11.10	8.20	6.18
Apahida	9.03	11.32	8.45	6.34
Ghiriş	10.08	12.50	10.21	7.34
Cucerdea	10.37	1.25	11.09	7.57
Uióra	10.56	1.43	11.17	
Vinţul de sus	11.04	1.52	11.26	
Aiudŭ	11.28	2.18	11.54	8.22
Teiuşŭ	11.45	2.40	12.18	(8.38
	12.13		12.58	(8.43
Crăciunelŭ	12.44		1.34	
Blaşiu	12.59		1.51	9.14
Micăsasa	1.35		2.29	
Copşa mică	1.51		2.48	(9.48
	2.12		3.03	(9.50
Mediaşŭ	2.31		3.26	10.06
Elisabatopole	3.04		4.07	10.28
Sighişóra	3.46		4.49	11.04
Haşfalĕu	4.04		5.35	11.19
Homórodŭ	5.26		7.23	12.27
Augustinŭ	6.10		8.09	12.58
Apaţa	6.41		8.43	1.15
Feldióra	7.17		9.18	1.35
Braşovŭ	8.—	Tren de pers.	10.05	(2.09
		11.—	Tr. ac. 5.15	(2.19
Timişŭ		12.26	5.57	3.01
Predealŭ		1.11	6.29	3.31
Bucuresci		8.35	12.10	9.15

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ accelerată	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerată	Trenŭ de persón.
Bucuresci	7.40		8.50	Tr. ac. 4.45
Predealŭ	1.12		5.16	9.12
Timişŭ	1.42		5.57	9.41
Braşovŭ	2.18	4.20	6.58	10.17
	2.48	4.48		7.23
Feldióra	3.19	5.07		8.03
Apaţa	3.40	5.42		8.37
Augustinŭ	3.56	6.09		9.04
Homorodŭ	4.29	6.55		9.46
Haşfalĕu	5.34	8.23		11.03
Sighişóra	5.54	8.53		11.29
Elisabetopole	6.21	9.31		12.06
Mediaşŭ	6.42	10.09		12.37
Copşa mică	6 55	10.31		12.53
	6.57	10.47		1.18
Micăsasa		11.06		1.39
Blaşiu	7.31	11.42		2.13
Crăciunelŭ		11.57		2.27
Teiuşŭ	8.—	12.28		2.49
	8.07	1.08	12.54	3.47
Aiudŭ	8.24	1.35	1.23	4.07
Vinţul de sus		2.05	1.51	4.28
Uióra		2.13	2.00	2.34
Cucerdea	8.54	2.31	2.08	4.52
Ghirişŭ	9.23	3.18	3.—	5.26
Apahida		4.45	4.23	6.34
Cluşiu	10.45	5.14	4.48	6.52
	11.01	6.14	5.25	7.40
Nădăşelŭ		6.29	5.43	8.50
Ghîrbău		6.53		8.05
Aghirişŭ		7.02	6.07	8.19
Stana		7.28		8.43
B. Huiedin	12.47	7.53	6.39	9.12
Ciucia		8.31	7.08	9.51
Bucia		8.51		9.56
Bratca	1.26	9.10	7.47	10.23
Rév		9.30		10.42
Mezö-Telegd	1.52	10.07	8.13	11.17
Oradea mare	2.18	10.44	8.38	11.51
	2.25	11.04	8.43	12.09
P. Ladány	3.46	1.16	10.05	2.24
Szolnok	5.23	3.31	11.46	4.47
Budapesta	7.30	6.35	1.50	8.40
Viena	1.55	3.00	7.20	6.20

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerată	Trenŭ de persón.
Viena	10.00	8.05	2.15
Budapesta	8.10	1.56	9.30
Szolnok	11.04	4.02	1.05
Aradŭ	3.45	6.57	5.24
	4.30	T. d. per. 2.34	5.46
Glogovaţŭ	4.42	2.54	5.57
Gyorok	5.03	3.34	6.19
Paulişŭ	5.14	3.58	6.30
Radna Lipova	5.32	4.20	6.48
Conop	5.56		7.12
Bêrzova	6.12		7.27
Soborşinŭ	6.58		8.07
Zamŭ	7.26		8.35
Gurasada	7.52		8.57
Ilia	8.08		9.13
Branicĭca	8.26		9.29
Deva	8.52		9.53
Simeria (Piski)	10.00		10.19
Orăştia	10.25		10.50
Şibotŭ	10.44		11.16
Vinţ. de josŭ	11.58		11.44
Alba-Iulia	11.29	7.05	12.06
Teiuşŭ	11.56	7.40	12.38

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ de persón.	Trenŭ accelerată	Trenŭ de persón.
Teiuşŭ	3.04		1.39
Alba Iulia	3.40		2.19
Vinţ. de josŭ	4.58		2.36
Şibotŭ	4.20		3.03
Orăştia	4.42		3.30
Simeria (Piski)	5.43		4.17
Deva	5.59		4.33
Branicĭca	6.24		4.55
Ilia	6.49		5.17
Gurasada	7.—		5.28
Zamŭ	7.28		5.54
Soborşinŭ	8.03		6.24
Bêrzova	8.54		7.02
Conopŭ	9.10		7.17
Radna Lipova	9.44	5.28	7.46
Paulişŭ	9.58	5.50	7.57
Gyorok	10.11	6.20	8.08
Glogovaţŭ	10.34	7.01	8.30
Aradŭ	10.46	7.20	8.40
	11.18	8.20	9.05
Szolnok	4.15	11.15	2.21
Budapesta	7.25	1.20	5.50
Viena	6.20	7.20	3.—

Simeria (Piski) Petroşenĭ

Simeria	6.—	10.35	4.22
Streiu	6.35	11.23	4.58
Haţegŭ	7.21	12.23	5.42
Pui	8.06	1.21	6.36
Crivadia	8.47	2.23	7.24
Baniţa	9.21	3.19	8.04
Petroşenĭ	9.45	4.—	8.36

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşenĭ	6.—	10.50	6.20
Baniţa	6.41	11.40	6.54
Crivadia	7.19	12.19	7.20
Pui	7.57	1.05	7.51
Haţegŭ	8.36	1.54	8.25
Streiu	9.18	2.49	9.01
Simeria	9.52	3.27	9.35

Aradŭ—Timişóra

Aradŭ	6.15	11.30	5.58
Vinga	7.32	12.47	6.46
Timişóra	8.42	2.04	7.39

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	8.—	1.11	8.15
Vinga	9.02	2.46	9.46
Aradŭ	9.44	3.50	10.55

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.48	10.35	3.40	10.24
Turda	8.08	10.55	4.—	10.44

Turda—Ghirişŭ

Turda	4.50	9.30	2.30	8.50
Ghirişŭ	5.10	9.50	2.50	9.10

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra . . .	4.30	11.25
Odorheiu . . .	7.21	2.11

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu . . .	8.15	3.15
Sighişóra . . .	10.52	6.10

Mureşŭ-Ludoşŭ—Bistriţa

Murĕşŭ-Ludoşŭ	4.—
Ţagu-Budateleoŭ	6.48
Bistriţa	9.59

Bistriţa—Mureşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	1.16
Ţagu-Budateleoŭ	4.15
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Careii-marĭ—Zelău

Careii-marĭ	5.45
Zelău	11.—

Zelău—Careii-marĭ

Zelău	1.56
Careii-marĭ	7.03

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa mică	3.—	10.57	7.10
Şeica-mare	3.31	12.22	7.43
Loamneş	4.15	12.40	8.27
Ocna	4.46	12.50	8.59
Sibiiu	5.10	2.26	9.23

Sibiiu—Copşa-mică

Sibiiu	7.35	4.49	10.17
Ocna	8.02	5.09	10 43
Loamneş	8.30	5.32	11.09
Şeica-mare	9.05	5.59	11.40
Copşa mică	9.34	6.20	12.05

Cucerdea-Oşorheiu-R.-săs.

Cucerdea	2.35	8.20	2.41
Ludoş	3 26	9.11	3.27
Oşorheiu	5.07	11.39	5.14
	5.50	12.20	5.3
Regh.-săs.	7.15	1.15	7.15

Regh.-săs.-Oşorh.-Cucerdea

Regh.-săs.	3.44		3.22
Oşorheiu	5 14	9.35	5.05
	5.20	10.05	5.54
Ludoş	7.—	12.31	7.41
Cucerdea	7.47	1.15	8.25

Simeria (Piski)—Hunedora

Simeria (Piski)	10.50	4.40	9.56
Cerna	11.13	5.03	10.08
Hunedóra	11.48	5.38	10.32

Hunedora—Simeria (Piski)

Hunedóra	4.46	2.32	7.22
Cerna	5.11	3.—	7.50
Simeria	5.28	3.20	8.10

Brasov—Zêrneştĭ

Braşov	8.35	4.55
Zêrneştĭ	10.28	6.36

Zêrnesti—Braşov

Zêrnescĭ	5.00	12.20
Braşov	6.29	1.44

Braşov—Ch.-Oşorheiu.

Braşovŭ	8.50	3.10
Uzonŭ	9.43	4.23
S.-Georgiu	10.32	5.03
C.-Oşorheiu	12.54	7.26

Ch.-Oşorheiu—Braşov.

Ch.Oşorheiu	4.30	2.45
S.-Georgiu	6.53	5.30
Uzonŭ	7.00	5.45
Braşovŭ	8.25	7.26

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU.